

Datum: 2024-04-12

Vårt diarienummer: 0004/2024

Ert diarienummer: S2023/03193

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys remissyttrande över Ökad kontroll över tandvårdssektorn (SOU 2023:82)

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (Vård- och omsorgsanalys) har enligt sin instruktion till uppgift att ur ett patient-, brukar-, och medborgarperspektiv följa upp och analysera verksamheter och förhållanden inom hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg. Det är från detta perspektiv som myndighetens yttrande tar sin utgångspunkt.

Utredningens förslag syftar till att minska förekomsten av oseriösa aktörer som missbrukar det statliga tandvårdsstödet vilket är positivt ur ett patient- och medborgarperspektiv. Det är viktigt att befolkningen har förtroende för tandvårdssektorn, att skattemedel används på ett ändamålsenligt sätt och att patientsäkerheten inom tandvården är hög. Vi bedömer att delar av utredningens förslag ger verktyg för att vara en viktig del i att motverka förekomst av oseriösa aktörer, verka för en hög patientsäkerhet och i förlängningen säkerställa ett gott förtroendet för tandvården. Vi vill dock framföra följande synpunkter.

Enligt utredningen beräknas de medvetet felaktiga utbetalningarna inom det statliga tandvårdsstödet till privata tandvårdgivare uppgå till cirka 175 miljoner kronor per år. De felaktiga utbetalningarna förväntas minska med cirka 35 miljoner som en följd av förslagen. Även om beräkningen kan vara i underkant är det ändå relevant att reflektera över effektiviteten i utredningens förslag. Är det rätt insatser för att på ett effektivt sätt identifiera oseriösa aktörer och minska felaktiga utbetalningar?

Vi vill även betona att det är centralt att, utöver kontroll, även identifiera och använda sig av effektfulla verktyg för att minska risken för slarv och motverka kunskapsbrist om tandvårdsstödet. Det är även viktigt att genomföra tillsyn som syftar till att säkerställa god kvalitet i vården. Det minskar förekomsten av patientsäkerhetsrisker och kan troligen också stärka arbetet med att minska felaktiga utbetalningar.

Utredningens förslag innebär att tandvårdgivare ska ansöka om tillstånd hos IVO för att få bedriva verksamhet enligt tandvårdslagen. Det medför en ökad administration för såväl tandvårdsverksamheter som staten. Utredningen saknar samtidigt en konsekvensbeskrivning för de privata vårdgivarna. Vi saknar ett förtydligande kring vilka verksamheter som ska ansöka om tillstånd, exempelvis om det ska ske för verksamheten som helhet eller en specifik mottagning. Därutöver saknar vi ett resonemang om vilka konsekvenser den ökade administrationen och kostnaden får för antalet tandvårdgivare. Exempelvis om förslaget riskerar att leda till en minskning av antalet tandvårdgivare, i synnerhet mindre verksamheter. Det skulle i förlängningen kunna minska tillgängligheten till och jämlikheten i tandvården. Det är speciellt angeläget att belysa om det finns risker för att tillgången till tandvård minskar i glesbygd och andra områden där etableringen av tandvårdsmottagningar redan i dag är låg och där kompetensförsörjningen och tillgången till tandvård är utmanande.

Utredningen föreslår att IVO ska kontrollera vissa uppgifter som Försäkringskassan kontrollerar i dag. Försäkringskassan ska samtidigt inte upphöra med dessa kontroller, de

kan först upphöra på sikt. Det innebär att vissa uppgifter behöver lämnas till två olika myndigheter som var för sig ska granska dem. Även om kontrollerna hos IVO och Försäkringskassan delvis har olika syften är denna dubbla administration inte effektiv. Det vore relevant att redan när förslaget träder ikraft minska risken för överlappande uppdrag och säkerställa en effektiv administration.

Slutligen behöver ett nytt system för ökad kontroll av tandvården utvärderas om det införs. En lämplig myndighet bör i sådant fall få i uppdrag att följa upp om förändringarna har bidragit till att förekomsten av felaktiga utbetalningar och oseriösa aktörer minskat, samt om ändringarna medfört några oönskade konsekvenser.

Beslut om detta yttrande har fattats av chefsjuristen Catarina Eklundh Ahlgren. I den slutliga handläggningen har analyschefen Caroline Olgart Höglund och projektdirektören Marianne Svensson deltagit. Utredaren Siri Bokvist har varit föredragande.